

Note also that Shabbat appears on both sides of the chiasm.

1. רשיי שמות פרק לא פסוק יח

אין מוקדם ומאוחר בתורה. מעשה העגל קודם לצווי מלאכת המשכן ימים רבים היה, שהרי בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, וביום הכפורים נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל, ולמחרת התחילו בנדבת המשכן והוקם באחד בניסן:

2. חזקוני שמות פרק לד פסוק לב

כל המצות שנאמרו במ' יום ראשונים ובמ' יום אחרונים וכל המצוות שנצטוו ישראל נאמרו מניסן שבו יצאו ישראל ממצרים עד עשרים באייר בשנה השנית, אבל התורה מגלה נתנה שלפי שהיה משה שומע המצות מפי הקדוש ברוך הוא היה כותב כל אחת ואחת במגלתה לעצמה, וכשבא ליפטר מן העולם סידר ספר תורה וקבע בו הפרשיות עד היום הזה לפי הסמוכין הראויין להם כמו שדרשו רבותינו.

3. רמב"ן שמות פרק כה פסוק ב פרשת תרומה

(ב) כאשר דבר השם עם ישראל פנים בפנים עשרת הדברות, וצוה אותם על ידי משה קצת מצות שהם כמו אבות למצותיה של תורה, כאשר הנהיגו רבותינו עם הגרים שבאים להתיהד, וישראל קבלו עליהם לעשות כל מה שיצו על ידו של משה, וכתר עמהם ברית על כל זה, מעתה הנה הם לו לעם והוא להם לאלהים כאשר התנה עמהם מתחלה ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה (לעיל יט ה), ואמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שם ו), והנה הם קדושים ראויים שיהיה בהם מקדש להשרות שכינתו ביניהם. ולכן צוה תחלה על דבר המשכן שיהיה לו בית בתוכם מקודש לשמו, ושם ידבר עם משה ויצוה את בני ישראל. והנה עקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר (להלן כה כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת, על כן הקדים הארון והכפרת בכאן כי הוא מוקדם במעלה, וסמך לארון השלחן והמנורה שהם כלים כמוהו, ויורו על ענין המשכן שבעבורם נעשה. אבל משה הקדים בפרשת ויקהל את המשכן את אהלו ואת מכסהו (להלן לה יא), וכן עשה בצלאל (להלן לו א), לפי שהוא הראוי לקדם במעשה: וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר. וכמו שנאמר שם (לעיל כד טז) וישכן כבוד ה' על הר סיני, וכתוב (דברים ה כא) הן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו, כן כתוב במשכן וכבוד ה' מלא את המשכן (להלן מ לד). והזכיר במשכן שני פעמים וכבוד ה' מלא את המשכן, כנגד "את כבודו ואת גדלו". והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני. ובבא משה היה אליו הדבור אשר נדבר לו בהר סיני. וכמו שאמר במתן תורה (דברים ד לו) מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה, כך במשכן כתיב (במדבר ז פט) וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת מבין שני הכרובים וידבר אליו. ונכפל "וידבר אליו" להגיד מה שאמרו בקבלה שהיה הקול בא מן השמים אל משה מעל הכפרת ומשם מדבר עמו, כי כל דבור עם משה היה מן השמים ביום ונשמע מבין שני הכרובים, כדרך ודבריו שמעת מתוך האש (דברים ד לו), ועל כן היו שניהם זהב. וכן אמר הכתוב (להלן כט מב מג) אשר אועד לכם שמה לדבר אליך שם ונקדש בכבודי, כי שם יהיה בית מועד לדבור ונקדש בכבודי:

והמסתכל יפה בכתובים הנאמרים במתן תורה ומבין מה שכתבנו בהם (עיי' להלן פסוק כא) יבין סוד המשכן ובית המקדש, ויוכל להתבונן בו ממה שאמר שלמה בחכמתו בתפלתו בבית המקדש ה' אלהי ישראל (מ"א ח כג), כמו שאמר בהר סיני ויראו את אלהי ישראל (לעיל כד ו), והוסיף שם לפרש "הי" לענין שרמזנו שם למעלה כי אלהי ישראל יושב הכרובים, כמו שאמר וכובוד אלהי ישראל עליהם מלמעלה היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר ואדע כי כרובים המה (יחזקאל י יט כ). ואמר דוד ולתבנית המרכבה הכרובים זהב לפורשים וסוככים על ארון ברית ה' (דהי"א כח יח), וכן יזכיר תמיד בבית המקדש לשם ה' (מ"א ה יט), לשמך (שם ח מד), ויאמר בכל פעם ופעם ואתה תשמע השמים (שם ח לו), במדת רחמים, וכתוב (שם ח מד מה) והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת בה והבית אשר בניתי לשמך ושמעת השמים, ובביאור אמר כי האמנם ישב אלהים את האדם על הארץ הנה שמים ושמי השמים לא יכלכלוך (דהי"ב ו יח). וכתוב על הארון להעלות משם את ארון האלהים אשר נקרא שם שם ה' צבאות יושב הכרובים עליו (ש"ב ו ב). ובדברי הימים (א יג ו) להעלות משם את ארון האלהים ה' יושב הכרובים אשר נקרא שם, כי השם יושב הכרובים:

4. Rabbi Menachem Leibtag:

With this background we can better understand Rashi's approach in our context. Employing the principle of "ein mukdam u'muchar," Rashi always begins with considerations of theme and content in mind. He therefore cannot overlook the glaring similarities between the construction of the Mishkan and Chet Ha'Egel. It cannot be just by chance that:

- ◆ Bnei Yisrael must collectively donate their gold to build the Mishkan (compare [25:1-2](#) with [32:2-3](#));
- ◆ Bezalel, Chur's grandson, is chosen to build the Mishkan. [Rashi follows the Midrash that claims that Chur was killed because he refused to allow Bnei Yisrael to build the Egel. (See Chizkuni 31:2.)]
- ◆ The opening pasuk concerning the Mishkan - "and they shall make for Me a Mikdash and I will dwell in their midst" ([25:8](#)) - appears to rectify Bnei Yisrael's situation in the aftermath of Chet Ha'Egel, when Moshe must move

his tent (called the **Ohel Moed**) far away - **outside the camp** (33:7);

◆ Aharon must bring a **par** (a bull; an **egel** is a baby bull) for **achatat** offering during the Mishkan's dedication ceremony. [The requirement of a **chatat** implies the committal of a sin. See 29:1 and Rashi.]

[Rashi](#) therefore explains that the commandment to build the **Mishkan** came **after** Chet Ha'Egel (during Moshe's last forty days on Har Sinai), for it served as a form of atonement for that sin...

Temple Terminology

To reconcile [Rashi's](#) interpretation with [Ramban's](#) explanation of the Mishkan, we must differentiate between two concepts:

- 1) **Mishkan** and
- 2) **Mikdash**.

Although both words describe a **sanctuary** dedicated to the worship of God, for the sake of clarity, each word (in our explanation that follows) will be given a more specific meaning.

◆ The **Mishkan** is a **temporary** sanctuary (a Tabernacle) - a portable, tent-like structure [good for travel].

◆ The **Mikdash** is a **permanent** sanctuary (a Temple), such as the massive stone structure built by King Solomon.

We posit that both Rashi and Ramban must agree that the concept of a Sanctuary, a symbol of God's **Shchina** (the divine presence) dwelling with Bnei Yisrael, is "l'chatchila" and in fact comprises a fundamental theme throughout the entire Tanach. To prove this, we must return to some basic concepts previously discussed in our shiurim on Sefer Breishit.

Recall that we first encountered the theme of **Mikdash** when Avraham Avinu builds a **mizbayach** in **Bet-El** and "calls out in God's Name" (see 12:8 and 13:4). Later, at this same site, Yaakov Avinu awakens from his dream and exclaims:

"Alas, this is the site for a **Bet Elokim**, for it is the gate to the heavens." ([Breishit 28:17](#))

Yaakov then erects a "matzeyva" (monument) and vows that upon his return to Canaan he will establish the site of his "matzeyva" as a **Bet Elokim** - a House for God. [[See Breishit 28:17-22](#)]. ...Parshat Mishpatim provides conclusive proof that the basic concept of a **Bet Elokim** is totally unrelated to the events of Chet Ha'Egel. [Recall that even Rashi agrees that Parshat Mishpatim was given during the first forty days, **before** Chet Ha'Egel.] Towards the end of Parshat Mishpatim, we find the mitzvah of "aliyah la'regel" - to "**visit** God" three times a year:...

Without some type of sanctuary representing God, this mitzvah of "aliyah l'regel" could not be fulfilled!

The next pasuk provides final proof that this sanctuary corresponds to the concept of a **Bet Elokim**:

"Your first fruits must be brought to **Bet Hashem Elokecha** - the **house** of Hashem your God..." ([23:19](#))

Based on the above analysis, even Rashi must agree that the need for a **Bet Elokim** has nothing to do with Chet Ha'Egel.

Therefore, there is no reason for Rashi not to accept [Ramban's](#) explanation of the **primary** purpose of the Mishkan/Mikdash is its function as a physical symbol of God's presence, through which Bnei Yisrael can relive their experience at Har Sinai.

Instead, their dispute over **when** God issued the command to build the Mishkan relates to a less fundamental question, concerning the need for a **temporary** sanctuary **before** they enter Eretz Canaan.

According to [Rashi](#), had Bnei Yisrael not sinned at Chet Ha'Egel, there would have been no reason to build a **temporary** Mishkan in the desert. Instead, Bnei Yisrael could have simply waited a few more months and built a **permanent** Mikdash as soon as they conquered the Land. [Ramban](#) would argue that even had Bnei Yisrael not sinned, they would have still required a "temporary **Mikdash**." Let's explain.

The Way It Should Have Been

Rashi's position may be based upon God's original plan that Bnei Yisrael would conquer the land through supernatural, divine intervention (see 23:20-28). Assisted by God's miracles, Bnei Yisrael would have needed only a very short time to complete at least the first wave of conquest. Had that actually occurred, there would have been no need to build a temporary Mishkan, for within a very short time it would have been possible to build a permanent Mikdash instead.

After Chet Ha'Egel, however, the entire situation changes as God removes His **Shchina** from the camp. Bnei Yisrael must first bring the **Shchina** back to the camp **before** they can conquer the Land. Hence, according to Rashi, the actual process of building the Mishkan could be considered a "spiritual rehabilitation" project. Furthermore, it provides Aharon and Bnei Yisrael with the opportunity to build a sanctuary where they can offer korbanot and thus achieve atonement for their sin.

One could also suggest that due to Chet Ha'Egel and the 'lower level' of the "malach" that will lead them into the land (see [Shmot 33:1-5](#) and shiur on 13 Midot), it may now take much longer for Bnei Yisrael to complete the conquest. Therefore, a temporary Mikdash [= Mishkan] is required, until a more permanent Mikdash can be built.

A Conceptual Juxtaposition

According to this interpretation, we can now understand why (according to [Rashi](#)) the Torah places the commandment to build the Mishkan out of chronological order. ([See Board #4](#).) Even though the mitzvah to build the Mishkan should have been recorded **after** the story of Chet Ha'Egel, the Torah intentionally records it earlier - immediately after Ma'amad Har Sinai - **in order** to emphasize the conceptual connection between Matan Torah and the Mishkan/Mikdash, as explained by [Ramban](#). Hence, Rashi can reach the exact same conclusion as Ramban regarding the importance of a **Mikdash** - "l'chatchila"!